

Xenophon
Agesilaos

Xenophon

Agesilaos

R.H. Jonkvorst

Brave New Books

ISBN 9789464188264

Eerste druk 2021

© Ronald Henk Jonkvorst

Inhoud

Inleiding	9
Geschiedenis	9
Vertaling	16
Xenophons Lof van Agesilaos	19
Hoofdstuk 1	19
stamboom	
troonsbestijging	
oorlog in Klein-Azië	
Hoofdstuk 2	30
oorlog in Griekenland	
diplomatie in Klein-Azië	
tweespalt in Egypte	
Hoofdstuk 3	41
religiositeit	
Hoofdstuk 4	42
rechtvaardigheid	
Hoofdstuk 5	44
matigheid	
Hoofdstuk 6	46
dapperheid	
wijsheid	
Hoofdstuk 7	48
vaderlandsliefde	

Hoofdstuk 8	51
aangenaam karakter	
hoogstaande moraal	
soberheid	
Hoofdstuk 9	53
Agasilaos versus de Perzische Koning	
Hoofdstuk 10	55
vorstenspiegel	
Hoofdstuk 11	56
samenvatting	
Beknopte bibliografie	62
Index	69
Noten	72
Afbeeldingen	97

Wat goed is, moet men niet veranderen

Inleiding

Geschiedenis

Nadat Herodotos zijn geschiedenis van Hellas rond de Perzische Oorlogen met de oprichting van de Delisch-Attische Zeebond in 478 had voltooid, zette Thoukydides dit onderzoek voort, hoofdzakelijk ten aanzien van de Peloponnesische oorlogsgebeurtenissen van 431 tot en met 404. Thoukydides beschreef die 'Eerste Wereldoorlog' tot het jaar 411, waarop Xenophon de estafette-stok overneemt, in zijn *Hellenika* het krijgsbedrijf tussen 411 en 362 verhaalt, aangevuld met de *Anabasis* en *Agésilaos*. De kroniek van deze drie historici toont ons de opkomst en neergang van een gefragmenteerd Griekenland in hun verhouding tot supermacht Perzië en zijn rebelse vazalstaat Egypte, die allen binnen enkele tientallen jaren door de Macedonische koning Alexandros de Grote beteugeld zullen worden.

Xenophon werd vermoedelijk 430 v.C. geboren in de gemeente Erchia, nabij het Hymettosgebergte, in vogelvlucht vijftien kilometer oostelijk van Athene-Stad en stierf in Korinthe circa 355. Zijn familie van de Aigeisstem was welvarend en behoorde minstens tot de klasse van Hippeís/Ruiters. ¹ Zodra de door generaal Lysandros met ondersteuning van Perzië aangevoerde Peloponnesiërs Attika op de knieën dwongen en 404/403 oligarchische regeringen in Athene en in de kuststaten van Klein-Azië werden geposteerd, diende Xeno-

phon hoogstwaarschijnlijk in de cavalerie van de ‘Der-tig Tirannen’. Het is niet zeker wanneer Xenophon So-krates ontmoette. Misschien werd hij in de tirannieke tijd een leerling van deze sofist die zich kort voor de val van hun heerschappij van hen distantieerde, samen met Plato, die andere pupil van Sokrates; want niet al-leen executeerden de idioten in drie maanden vijftien-honderd medeburgers zonder enige vorm van proces en noopten er meer dan vijfduizend Attika te verlaten, de Tirannen onder leiding van Kritias en Charmides – Plato’s oom en achteroom via z’n moeder Periktione ² – wilden Sokrates met nog vier kompanen op weg sturen om de verdreven generaal Leon van Salamis naar Athe-ne te brengen en hem elimineren.

Onder de democratische ballingen bevonden zich de strategen Thrasyboulos en Anytos, naast Polykrates, de man die de aanklacht tegen Sokrates voor Meletos, Anytos en Lykon geschreven zou hebben, voor zover Sokrates de goden van de stad misachtte, alternatieve demonen voorstelde, daarbij de jeugd corrumpeerde. Zij wisten de anti-Spartaanse politicus Ismenias van Thebe ³ te overreden/om te kopen hen asiel te verle-nen en hun terugkeer naar Athene mogelijk te maken vanuit Phyle via de Piraeus. Na acht maanden oligar-chische terreur stonden de democratische repatrianten klaar om Attika binnen te vallen. Opnieuw moest Spar-ta ⁴ ingrijpen, nu met Lysandros naast Pausanias II van het koningshuis der Agiadai. De koning stond de popu-listische generaal niet toe de oligarchie in Athene te be-

krachtigen, waarover hij persoonlijk zou regeren, en Pausanias vreesde dat Lysandros de erfelijke monarchie in Sparta zou vervangen door een gekozen dynastie, met deze halfbloed-Spartiaat op de troon. In een schijngevecht met Thrasyboulos en Anytos zegevierde Pausanias. Een interim-regering van tien leden werd aangesteld. Omdat deze Regering van Tien de lijn van Lysandros en de Dertig Tirannen voortzette, gesteund door een harde kern cavaleristen, werd er een nieuw Kabinet van Tien geïnstalleerd. Daarmee kwam er een eind aan de burgeroorlog, keerde de democratie terug in Athene en werd een generaal pardon opgesteld voor al de volgelingen van het schrikbewind: zij konden zich vestigen in het dorpje Eleusis ofwel, na een gerechtelijk onderzoek, conformeren aan de democraten in de rest van Attika.⁵

Ondanks de overeengekomen amnestie tussen de Spartanen en de democraten in Athene zag Xenophon vooralsnog geen politieke redding in zijn geboorteland. Eerder, tijdens de verovering van Oropos in 411, was hij gevangengenomen en had in Thebe vriendschap gesloten met Proxenos. Op uitnodiging van die bijkans even oude makker die zich net als Xenophon met het beste paard van stal nuttig had gemaakt voor de Dertig, besloot Xenophon in 401 v.C. als waarnemer deel te nemen aan een campagne van de Perzische gouverneur Kyros tegen onhandelbare Pisidiërs. De zuivering, die maar zes maanden zou duren, bleek een reis naar Mesopotamië, aangezien Kyros in werkelijkheid van plan